

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ETKİLEŞİMLİ EĞİTİM CD'LERİNE YÖNELİK TUTUM VE GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. Ali ARSLAN*

Ayşe ORUÇ**

Özet

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutum ve görüşlerini incelemektir. Çalışma, 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde 305 ilköğretim öğretmeni ile yapılmıştır. Çalışma betimsel nitelikli olup verileri tutum ölçeği ve görüşme formu ile toplanmıştır. Çalışmanın sonunda ilköğretim sınıf öğretmenlerinin etkileşimli CD'lerin derslerde kullanımına karşı olumlu tutuma sahip oldukları, tutumlarının sadece cinsiyet değişkenine göre değişip diğer değişkenler açısından farklılaşmadığı bulunmuştur. Ayrıca öğretmenler etkileşimli CD'lerin öğrencilerin katılımlarını daha fazla sağladıkları, dersi monotonluktan kurtarıp eğlenceli ve farklı öğrenme ortamları hazırladığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli CD'ler, tutum, bilgisayar destekli eğitim

THE ATTITUDES AND OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS ABOUT INTERACTIVE CDs

Abstract

The purpose of this study was to examine the attitudes and opinions of primary school teachers about interactive CDs. The study was conducted on 305 the primary school teachers in 2010-2011 academic year. The research method of study was descriptive. The data of study were collected by means of an attitude scale and an interview form. At the end of the study, it was found out that teachers had positive attitudes toward interactive CDs and their attitudes changed according to gender but other variables were not effective on their attitude. Also, teachers pointed out that interactive CDs improved students' participation, amusing and different learning settings and, rescued from boring classroom environment.

Key Words: Interactive CDs, attitude, computer supported education.

Giriş

Bilgisayar teknolojilerindeki hızlı gelişmenin doğal sonucu olarak öğretim faaliyetlerini tasarlama, uygulama ve değerlendirmede yaygın bir şekilde kullanılı-

---

* BEÜ Ereğli Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

** Köksal Toptan İlkokulu

maya başlanmıştır. İnsanların makinelerle etkileşimi üzerine ilk çalışmalar II. Dünya savaşı esnasında ortaya çıkmıştır. Savaş sonlandıktan sonra bu etkileşim daha geniş bir şekilde iş dünyasında kullanılmak üzere incelenmiştir. İnsan-bilgisayar etkileşimi bu çalışmadan ortaya çıkmış olup bilgisayar bilimleri, psikoloji, mühendislik, sosyoloji, antropoloji ve felsefeyi de içine alan çok disiplinli bir yapıya kavuşmuştur (Berg, 2003).

Bilgisayarın öğrenmeyi sağlamada başvurulan kullanım şekillerinden biri de bilgisayar destekli eğitimidir denilebilir. Bilgisayar destekli eğitim, öğrencilerin bilgisayar programlarını kullanarak kendi öğrenmelerini sağladıkları, izledikleri ve değerlendirdikleri bir öğretim biçimidir (Yanpar, 2005). Etkileşimli çoklu ortam öğretimi, bilgisayar ile çeşitli öğretim kaynaklarını bütünleştiren bir program olup, menüler, problemler, benzetimler, sorular ve görsel unsurları barındıran bir yapıya sahiptir (Schwier ve Misanchuk, 1993). Etkileşimli çoklu ortam uygulamaları çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir. Alışılabilir (prescriptive) çevreler, alıştırmalar ve tekrar programları, tutor uygulamaları, oyunlar, benzetimler, demokratik çevreler, ek öğretim olanakları, öğrenme kaynağı, siberetik çevreler, uzman sistemleri ve horistik sistemler bunlardandır (Schwier ve Misanchuk, 1993).

Eğitim yazılımlarına getirilen eleştirilerden biri de etkileşim sorunudur. Bilgisayar destekli eğitimde etkileşim iki şekilde ele alınabilir. Bunlardan birincisi sosyal etkileşimi sağlama, ikincisi öğrencilerin bilgisayar programı ile etkileşimini sağlama şeklindedir (Berg, 2003). Bilgisayar destekli eğitim sosyal etkileşimi sağlama yönüyle sınırlı olmasına rağmen öğrencilerin bilgisayarla etkileşimini sağlayarak etkin katılımı sağlama açısından avantajlıdır.

İlgili literatür incelendiğinde doğrudan doğruya etkileşimli CD'lere yönelik doğrudan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bilgisayar destekli eğitime ilişkin çalışmalar incelendiğinde ise ağırlıklı olarak öğretmen adaylarının BDE yapmaya yönelik tutumlar (Arslan, 2006a; Jegede, 2007; Arslan, 2008; Özgen, Obay ve Bindak, 2009; Kutluca ve Ekici, 2010; Şahin ve Akçay, 2011; Teo, 2008; Sadık, 2006; Shapka ve Ferrari, 2003; Demiralay, Başarmak ve Karadeniz, 2009; Yıldırım ve Kaban, 2010; Yanpar Yelken, 2011, Sezer, 2011) ile öz yeterlik inançları (Aşkar ve Umay, 2001; Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Arslan, 2006b; Jegede, 2007; Arslan, 2008; Kutluca ve Ekici, 2010; Yanpar Yelken, 2011) üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin de bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve görüşlerinin incelendiği çalışmalar da yürütülmüştür (Çağiltay, Çakıroğlu, Çağiltay ve Çakıroğlu, 2001; Çevik, 2006; Kocaman, 2008; Kızıllırmak, 2008).

Bilgisayar ve bu bağlamda da eğitim teknolojilerinin kullanımı FATİH projesiyle birlikte daha da önem kazanmıştır. Programın ve bu teknolojilerin kullanıcıları olan öğretmenlerin tutum ve düşünceleri bu programların ve teknolojilerinin daha da etkili olarak kullanılmasının sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmayla öğretmenlerin etkileşimli CD'lere karşı tutumları ve derslerde kullanımına ilişkin görüşleri ortaya çıkarılmak istenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerine karşı tutumlarını ve derslerde bu eğitim CD'lerinin kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Buna göre çalışmada cevabı aranan sorular;

1. İlköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD'lerini derslerde kullanmaya yönelik tutumları cinsiyetlerine, kıdem yıllarına, mezun oldukları okullarına, okullarının bulunduğu yere ve etkileşimli eğitim CD'si kullanma imkânına sahip olma durumuna göre değişmekte midir?

2. İlköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD'lerinin sınıflarda kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Desen

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırmalarda araştırmacı değişkenlere müdahale etmeden var olan durumu ortaya koyar (Gay ve Airasian, 2000).

Çalışma Grubu

Çalışma Zonguldak ve Ankara illerinde görev yapan 305 ilköğretim öğretmeni üzerinde yürütülmüştür. Çalışmaya katılan öğretmenler uygun örnekleme yöntemine göre seçilmiştir.

Öğretmenlerin %53'ü kadın, %47'si erkektir. Öğretmenlerin %75'i eğitim fakültesi mezunu olup, %25'i diğer fakültelerden mezundur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri tutum ölçeği ve görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Aşağıda veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Etkileşimli Eğitim CD'lerine Yönelik Tutum Ölçeği: Ölçek ilköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri oluşturulurken ilköğretim öğretmenlerine kompozisyon yazdırılmıştır. Kompozisyondaki ifadelerden hareketle 28 maddelik deneme formu oluşturulmuştur. Ölçekteki maddeler; kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) şeklinde 5'li derecelleme ölçeğinde düzenlenmiştir. Deneme formu, 1 ölçme değerlendirme, 1 eğitim programları ve öğretim, 1 öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı öğretim üyesine incelettirilmiştir. İfadelerdeki gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra deneme formu Zonguldak merkez ve Ereğli ilçesinde görev yapan toplam 382 farklı branşlardan ilköğretim öğretmenine uygulanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koyabilmek amacıyla temel bileşenler faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin benzer davranışları ne ölçüde ölçtüğünü belirleme, alınan puanlar ile ölçeğin toplam puanı arasındaki ilişki (madde-toplam korelasyonu) hesaplanarak yapılmıştır. Ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin güvenilirliğine ilişkin olarak Cronbach α -iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.91, Barlett Testi 0.001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bundan hareketle ölçek maddelerinin faktör analizi yapmaya uygun olduğuna karar verilmiştir.

Faktör analizi sonunda ölçeğin 12 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Bu faktör toplam varyansın %44'ünü açıklamaktadır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.62 ile 0.72 arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ise 0.54 ile 0.64 arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin ölçüm sonuçlarının Cronbach α -iç tutarlık katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçek maddelerinin oldukça güvenilir ölçüm yaptığı söylenebilir.

Görüşme: Görüşme, ilköğretim öğretmenlerinin derslerde etkileşimli eğitim CD'lerinin kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarabilmek amacıyla yapılmıştır. Görüşme 4 ilköğretim öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Bu öğretmenler etkileşimli eğitim CD'lerini derslerinde kullanan öğretmenlerdir. Görüşme esnasında öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarabilmek amacıyla toplam 7 soru sorulmuş görüşme kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Daha sonra kayıtlar dinlenerek yazılı doküman haline getirilmiştir. Doküman haline getirilen kayıtlar incelenerek kodlanmıştır. Kodlar incelenerek aynı özellikle ilgili olanlardan temalar oluşturulmuştur. Birinci araştırmacı tarafından oluşturulan kod ve temalar diğer araştırmacı tarafından da incelenerek aralarındaki uyuma bakılmıştır. İki değerlendirme arasındaki uyum %74 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizinde aritmetik ortalamaya, standart sapmaya, bağımsız gruplar için t testine ve tek yönlü varyans analizine başvurulmuştur.

Nitel verilerin analizinde içerik analizine başvurulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde alt problemlerin çözümüne yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenleri Etkileşimli Eğitim CD'lerine Yönelik Tutum Düzeyi

Öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutum düzeylerini belirleyebilmek amacıyla aritmetik ortalamaya ve standart sapmaya bakılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Aritmetik ortalama ve standart sapma

Değişken	N	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	SS
Tutum	305	2.08	5.00	3.9978	0.55

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına ilişkin tutum düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}=3.99$; $SS=0.55$). Buna göre öğretmenleri derslerde etkileşimli eğitim CD'si kullanmaya karşı olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Cinsiyet

Öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre değişip değişmediğinin belirlenmesi amacıyla bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Tutum puan ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması

Değişken	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Kadın	161	3.93	0.52	2.256	0.025
Erkek	144	4.07	0.58		

$p < 0.05$

Tablo 2 incelendiğinde erkek öğretmenlerin tutum puan ortalamaları ($\bar{x} = 4.07$; $ss = 0.58$) ile kadın öğretmenlerin tutum puan ortalamaları ($\bar{x} = 3.93$; $ss = 0.52$) arasındaki farkın erkek öğretmenler lehine anlamlı olduğu görülmektedir ($t_{(303)} = 2.256$; $p < 0.05$). Buna göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına daha olumlu yaklaştıkları söylenebilir.

Kıdem

Öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutumlarının kıdem yıllarına göre değişip değişmediğinin belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Tutum puan ortalamalarının kıdem yılına göre karşılaştırılması

Değişken	N	$\bar{x}$	ss	F	p
1-5	102	3.99	0.54	0.815	0.443
6-10	108	4.04	0.52		
11 ve üstü	85	3.94	0.60		

$p > 0.05$

Tablo 3 incelendiğinde etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanılmasına ilişkin en yüksek tutum puan ortalamasına ($\bar{x} = 4.04$; $ss = 0.54$) sahip öğretmenlerin 6-10 yıllık deneyime sahip öğretmenler olup en düşük tutum ortalamasına ($\bar{x} = 3.94$; $ss = 0.60$) sahip öğretmenlerin ise 11 ve üstü yıllık deneyime sahip öğretmenler olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin etkileşimli CD'lerin derslerde kullanımına ilişkin tutumları arasında kıdem yıllarına göre anlamlı fark bulunmamaktadır ($F_{(2,302)} = 0.815$; $p > 0.05$). Buna göre öğretmenlerinin kıdem yıllarının etkileşimli

eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına yönelik tutumları üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

Mezun Oldukları Okul Türü

Öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutumları mezun oldukları okul türüne göre değişip değişmediğinin belirlenmesinde bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Tutum puan ortalamalarının mezun oldukları okul türüne göre karşılaştırılması

Değişken	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Eğt. Fak.	227	3.99	0.54	0.317	0.752
Diğer	78	4.01	0.59		

$p > 0.05$

Tablo 4 incelendiğinde eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin tutum puan ortalamaları ($\bar{x}=3.99$, $ss=0.54$) ile eğitim fakültesinin dışında bir okuldan mezun olan öğretmenlerin tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=4.01$; $ss=0.59$) birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin tutum puan ortalamaları mezun oldukları okul türüne göre değişmemektedir ($t_{(303)}=0.317$; $p > 0.05$). Buna göre öğretmenlerin mezun oldukları okul türünün etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına yönelik tutumları üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

Okulun Bulunduğu Yer

Öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerine yönelik tutumlarının okullarının bulunduğu yere göre değişip değişmediğinin belirlenmesinde tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Tutum puan ortalamalarının okullarının bulunduğu yere göre karşılaştırılması

Değişken	N	$\bar{x}$	ss	F	p
İl	111	4.00	0.55	0.102	0.903
İlçe	119	3.98	0.51		
Köy-Belde	75	4.01	0.60		

$p > 0.05$

Tablo 5 incelendiğinde il ($\bar{x}=4.00$; $ss=0.55$), ilçe ($\bar{x}=3.98$; 0.51) ve belde-lerde ($\bar{x}=4.01$; $ss=0.60$) görev yapan öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerinin

derslerden kullanımına ilişkin tutum puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin tutum puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(2,302)}=0.102$; $p>0.05$). Buna göre ilköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına ilişkin tutumlarının görev yaptıkları okulların bulunduğu yere göre değişmediği; il ve ilçe merkezinde görev yapan öğretmenler ile köy ve beldelerde görev yapan öğretmenlerin olumlu tutuma sahip olduğu söylenebilir.

Etkileşimli Eğitim CD'si Kullanma İmkani

Bu çalışmada, öğretmenlerin derslerde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmaya ilişkin tutumlarının bu araçları derslerde kullanma imkanına sahip olma durumlarına göre değişip değişmediği de incelenmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular elde edilirken bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Tutum puan ortalamalarının sahip oldukları imkanlara göre karşılaştırılması

Değişken	N	$\bar{x}$	ss	t	p
Evet	209	3.99	0.54	0.009	0.993
Hayır	96	3.99	0.58		

$p>0.05$

Tablo 6 incelendiğinde etkileşimli eğitim CD'lerini derslerde kullanma imkanın sahip olanlarla ($\bar{x}=3.99$; $ss=0.54$) bu imkana sahip olmayanların puan ortalamalarının ($\bar{x}=3.99$; $ss=0.58$) birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin tutum puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir ($t_{(303)}=0.009$; $p>0.05$). Buna göre öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına ilişkin tutumlarının etkileşimli eğitim CD'lerini kullanma imkanına sahip olma durumuna göre değişmediği söylenebilir.

Öğretmen Görüşleri

Derslerinde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanan öğretmenlerle yapılan görüşme kayıtları analiz edildiğinde toplam 4 temaya ulaşılmıştır. Bu temalar CD kullanımının avantajları, CD kullanımının dezavantajları, öğrencilerin CD'lere yaklaşımları ve CD'lerle ilgili beklentiler şeklindedir. Aşağıda her bir temaya ilişkin kodlar ve bu kodların tanımları sunulmuştur.

İlköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına yönelik görüşlerinin analizi neticesinde ulaşılan ilk tema etkileşimli CD'lerin avantajları temasıdır. Bu temaya ilişkin kodlar ve bu kodların açıklamaları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Derslerde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmanın sağladığı avantajların kod ve tanımları

Tema	Kod	Tanım
Olumlu yönleri	Dikkat Çekme	Öğrencilerin dikkatlerinin öğretim faaliyetlerine yönelmesi
	Öğretmene Kolaylık	CD'lerin öğretim ortamındaki varlığının öğretmene sınıf içi ve sınıf dışı diğer işlerini yapabilmek için sağladığı boş zaman
	Eğlenceli Oluşu	Öğrencilerin dersleri sevmelerini sağlayan aktiviteler içermesi
	Farklı Öğrenme Olanakları Sunma	Öğretim faaliyetlerinin pek çok duyu organına hitap ederek yapılabilmesi
	Monotonluğu Kaldırma	Öğretim faaliyetlerindeki geleneksel baskıcı tutumun yerini sesli, görüntülü materyallere bırakarak, okul ortamını sıkıcılıktan kurtarma
	Kolay Hatırlama	Görsel olarak ders işlemenin bilgileri kolay hatırlama üzerine katkısı
	Katılımı Sağlama	Öğrencilerin CD'lerin kullanımı ile derse etkin katılma durumları
	Tekrar Sağlama	Aynı CD'nin tekrar izlettirilerek öğrenilenlerin tekrar edilebilmesini sağlama

Öğretmenlerin derslerde etkileşimli eğitim CD'leri kullanmanın onların *dikkatlerini derslere çektiğini* ifade ettiği görülmektedir. bu durumu şu şekilde ifade etmiştir.

“...daha çok konu anlatımı, dikkat çekme işte içerik o şekilde. Geçişler bir kere kolaydan zora doğru. Çocuğun dikkatini çekecek şekilde anlatan bir sunucu var. Çizgiler çocukların dikkatini çekmesi için masal kahramanı ekranın bir tarafından çıkıyor. Ondan sonra tamamen seviyeye uygun, müzik - ses bir taraftan çocuğun dikkatini çekiyor. Görseller bir taraftan dikkatini çekiyor, hareketlilik yani... (Ö1)”.

Öğretmenler ayrıca derslerde CD kullanımının *öğretmenlere kolaylık sağladığını*, iş yüklerini biraz daha hafiflettiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ders dışında ekstradan hazırlamaları gereken materyallerin bu CD'ler yoluyla öğrencilere sunulduğu, bu durumun da öğretmenlere öğretmenlik mesleği ile ilgili farklı işlere zaman ayırmalarını ifade edilmiştir.

“...sadece dediğim gibi öğretmene yardımcı. Çünkü ben eğer CD'm olmasaydı, evden görseller getirmek zorundaydım, içinde olan. Değişik cümleler oluşturmak, yazmak, getirip sınıfa, yine asıyorum ama CD bana çok yardımcı o anlamda... (Ö2)”.

Öğretmenler, derslerde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmanın dersleri *monotonluktan kurtararak* daha da *eğlenceli hale getirdiğini* ifade etmişlerdir.

“...Çocuklar dediğim gibi hem geç öğrenen, hem çabuk sıkılan, hem de dikkatini veremeyen çocuklar. Bu ürünler sayesinde dikkatlerini çekiyor, derse girmek istiyorlar, dersi eğlenceli hale getiriyor onlar için. Çünkü yazmaktan sıkılıyorlar, anlattığımızdan sıkılıyorlar (Ö3)”.

“...ama katkısı, çocuk çok sıkılmıyor. Çok fazla görsel oluyor, birini alamıyorsa birini alabiliyor. Görseli var, birinde yakalayabiliyor. Eğlenceli geliyor onlara, şarkıya giriyor. Sınıftaki o monotonluğu kaldırıyor biraz, sıkılmıyor çok fazla, eğleniyor kendince. Eğitim amaçlı diyorum ya ben, eğleniyor, o da iyi bir şey oluyor. Ondan sonra ben gene perdeyi kapattıktan sonra yapacağımı yapıyorum, bir tek ona bağlı kalmıyorum. Bir tek ona bağımlı kaldığımda çok fazla sonuç alınamıyorum (Ö2)”.

Öğretmenler etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmanın birden çok duyu organlarını harekete geçirdiğini ifade etmişlerdir. Diğer bir deyişle bu CD'ler öğrencilere *farklı öğrenme olanakları sunmaktadır* denilebilir. Böylece öğrencilerin derse *etkin katılımları* sağlanmakta, öğrencilerin öğrendikleri *bilgilerin kalıcılığı* da sağlanmaktadır.

“...bir çok özellik birden içermesi, mesela ben sadece çocuklarıma konu anlatıyorsam kulağına hitap edebilirim, tahtayı kullanıyorsam hem işitsel hem görsel hitap edebilirim ama onda hepsi var, yani hem görüyor hem işitiyor hem de yapıyor... (Ö2)”.

“...biz derse geçtiğimizde veya bir gün sonra veya şey yaptığımızda, akıllarında kaldığını görüyorlar. “A öğretmenim biz onu seyretmiştik dimi?” Orda da işte o kişinin ismini bile hatırlıyorlar mesela... (Ö1)”.

“...cümle basamağında çocuğun olayı kendisinin çözmesi gerekiyor. Yani cümleleri yan yana dizme ve yazma, okuma faaliyetlerini kendisinin yapması gerekir... (Ö4)”.

İlköğretim öğretmenlerin görüşlerinin analizi neticesinde ulaşılan ikinci tema etkileşimli eğitim CD'lerini derslerde kullanmanın *dezavantajlarıdır*. Bu temaya ilişkin kodlar ve bu kodların tanımları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Derslerde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmanın sağladığı dezavantajların kod ve tanımları

Tema	Kod	Tanım
Olumsuz yönleri	Uzun zaman gerektirme	CD'lerin içeriklerinin yoğun olmasının bazı kazanımlar için fazla uzun süre gerektirmesi
	Donanım ve yazılım gerektirme	İnteraktif eğitim CD'lerini kullanabilmek için teknolojik aletlerin ön şart olması
	Amaçtan uzaklaşma	Öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken, animasyonların fazla ön plana çıkıp, öğretilecek bilgi, beceri ve tutumların geri planda kalması
	Tek başına yetersizlik	Öğretim faaliyetlerinde tek başına verimli olamaması, öğretmenin mutlaka tamamlayıcı çalışmalar yapmasını gerektirmesi
	İçerik eksikliği	Öğretmenlere göre CD'lerin kazanıma ulaştırırken eksik bulunduğu noktalar
	Nitelik	CD'lerin içerdiği etkinliklerin kalitesi

İlköğretim öğretmenleri, derslerde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmanın bazı sınırlılıkları ve dezavantajları olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler CD'lerdeki içeriğin oldukça yoğun olduğunu, bu yüzden de bu durumun bir kazanım için harcanması gereken süreyi aştığını ifade etmişlerdir.

“...CD'lerin çok fazla zaman kaybettirdiğine inanıyorum. Nasıl, mesela ben bir “o” sesini kendi anlatımım ile bir ders içinde, hele kalabalık sınıflarda verip, şarkıyı da söylettiriyorum çünkü ben o sesleri de veriyorum ama o daha çok ilgilerini çekiyor ama biraz fazla zaman kaybettiriyor bana...(Ö2)”.

“...Bir (tek) zaman açısından olumsuz etkilerse etkiler. Kazanımları yetiştirme açısından...(Ö2)”.

Öğretmenler ayrıca etkileşimli eğitim Cd'lerini kullanmanın sınırlılıklarından birinin okulların ve sınıfların gerekli *donanım, alt yapıya ve teknik imkanlara sahip olması gerektiğini*, her okulun ise bu imkanlara sahip olmadığını ifade etmişlerdir.

“...Bir kere her ortamda bunu kullanabilecek alt yapı ve donanımına sahip olamayan öğretmenler var, hala birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapan insanlar var, bu nedenle sıkıntı çekeceklerdir. En azından hani elinde ürün olup, bilgisayar olup, belki projeksiyon cihazı olmayan insanlar var. Bu açıdan sorun yaşayacaklar ya da bu CD'lerin eline ulaşamayan insanlar da var...(Ö3)”.

Öğretmenler etkileşimli eğitim CD'lerinin derse karşı ilgilerini artırmaya karşın bu ilgi çekici animasyonların dersin asıl amacını geri plana ittiğini, *dersin amaçlarından uzaklaştırdığını* ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu etkinlikleri çoğu zaman yalnızca oyun olarak algılamaktadırlar.

“...ama çocuk oradaki sesle ilgilenmiyor, ne yapıyor, çizgi film izliyor. Nasıl anlıyorum, onu sorduğumda burada hangi sese bizim dikkatimiz çekiliyor diye sorduğumda da 30 kişilik sınıfta 6-7 kişi cevap veriyor.(Ö2)”

“E mutlaka çünkü onu ders olarak görmüyor. Onu izlediğinde bri çizgi film gibi, eğlence gibi görüyor, televizyon izlemek gibi görüyor. (Ö3)”

Öğretmenler etkileşimli eğitim CD'lerinin içeriğinin eksik ve niteliğinin de düşük olduğunu ifade etmişleridir.

“Eksik bulduğumuz yanları, konunun tamamını kapsamayışı yani mesela diyelim ki müfredatın tamamını kapsamayışı (Ö1)”.

“Ya bazıları çok basit hazırlanmış oluyor yani sırf hazırlanmak olsun diye hazırlanmış oluyor (Ö3)”.

Öğretmenler, etkileşimli eğitim CD'lerinin bir diğer sınırlılığı olarak tek başına öğrenmeyi sağlamada *yetersiz kaldığı*, bu yüzden tamamlayıcı etkinliklerle birlikte kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

“Oradan gördü, eğer ben tekrar tahtaya yazmazsam tekrar, bunu denedim çünkü, tekrar çocuğu kaldırıp tahtada o yazının üzerinden parmağıyla yazdırmazsam veya defterine yazdığı, önce ben yazıyorum, onların yazım şekillerine bakmazsam, çok etkili değil(Ö1)”.

“CD'ler teknolojik alet yani benim onların yanına gelip oturmam, onların elinden tutmam, onları sevmem, okşamam, bunlar tabi ki asla onun yerini de tutmaz (Ö1)”.

Öğretmenlerin etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına ilişkin görüşlerinin analizi sonucunda ortaya çıkan 3. tema *öğrenci yaklaşımlarıdır*. Bu temaya ilişkin kodlar ve bu kodların tanımları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Derslerde etkileşimli eğitim CD'lerini kullanmaya ilişkin öğrenci yaklaşımlarının kod ve tanımları

Tema	Kod	Tanım
Öğrenci Tepkileri	İlgilenme	Öğrencilerin İnteraktif Eğitim CD'lerine karşı sınıf içinde belirgin bir şekilde göstermiş oldukları tepki
	Beklenti Değişimi	Öğrencilerin CD'lere olan ilgilerinin, yaşlarının ilerlemesiyle farklı etkinlik ve materyallere yönelmesi
	Derslerde Kullanılmasını İsteme	Öğrencilerin CD kullanımı konusunda, talepkar davranmaları
	Fazla Kullanım Sonucu Sıkılma	Öğretmenlerin CD'leri tekrar amaçlı kullandıkları sırada öğrencilerin buna karşı göstermiş oldukları yaklaşım

Öğretmenler etkileşimli eğitim CD'lerinin derslerde kullanımına ilişkin gözlemlemiş oldukları öğrenci tepkilerini de ifade etmişlerdir. İnteraktif eğitim CD'lerinin derslerde kullanımı öğrencilerin ilgilerini çekmekte, öğrenciler dersle daha fazla *ilgilenmekte* ve öğrencilerin ilgilerinin neticesinde bu CD'lerin *derslerde kullanımını öğretmenlerinden istemektedirler*.

“Ben hazırlarken bilgisayarı bir sevinç oluyor onlarda çünkü onların ilgisini çeken şeyler onlar. Hani bir öğretmen anlatıyor, bir resmin görselini getiriyor, öğretmen gösteriyor ama çok ilgisini çekmiyor ama bilgisayar hazırlanırken ne yapıyor çocuk, “yaşasın ne izleyeceğiz” bir şey hevesi var” (Ö2).

“...beklenti tabi ki yükseliyor. Öğrencilerden de talep oluyor tabi ki, o seviyedeki öğrenciler bir kere bilgisayarı çok seviyorlar” (Ö3).

Öğretmenler, etkileşimli eğitim CD’lerinin derslerde sıkça kullanımı neticesinde öğrencilerin derslerden sıkılmaya başladıklarını ve öğrencilerin beklentilerinin değiştiğini ifade etmişlerdir.

“Sürekli izleme yapıldığında çocukların bunu istemediklerini belli edecekleri davranışlarda bulunduğunu gözlemledim (Ö4)”.

“Sürekli aynı şey olacağı için tabi ki sürekli tekrardan ibaret bizim ders, sürekli aynı şeyleri kullandığınızda sıkılacaktır tabi ki (Ö3)”.

“Çocuklarda zaten büyüdükçe o karakterlerden uzaklaşıyor. Zaman içerisinde kendi kendilerine, izlemek gerekmediğini de anlıyorlar. Deney yapalım diyorlar 4.sınıfta, laboratuvara gidelim diyorlar, yani istekler değişiyor, dışarıya çıkalım diyorlar yani gökkuşağı ile ilgili konu var diyelim ki gökkuşağı çıkmış, çocuğu sınıftan dışarı çıkarmak gerekir, bunu görmesi için. Bunları istiyorlar çocuklar daha sonra (Ö4)”.

Sonuç Ve Tartışma

Çalışmanın bulguları incelendiğine ilköğretim sınıf öğretmenlerinin etkileşimli CD’lerin derslerde kullanımına karşı olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Kocaman (2008), ilköğretim İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim yazılımlarının yabancı dil öğretiminde kullanımına yönelik görüş ve tutumları olumlu olmasına rağmen, derslerde yeteri kadar kullanmadıklarını ortaya koymuştur. Kızılırmak (2008) İngilizce öğretmenlerinin bilgisayar teknolojilerine gereksinim duydukları ve önemini kabul ettikleri aynı zamanda BDE’ye ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim öğretmenlerinin etkileşimli eğitim CD’lerinin derslerde kullanımına ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre değiştiği; buna karşılık öğretmenlerin kıdem yıllarına göre, mezun oldukları okul türüne, okullarının bulunduğu yere ve BDE yapma imkanına sahip olma durumuna göre değişmediği bulunmuştur. Kızılırmak (2008) tarafından yapılan çalışmada da BDE’in gerekliliğinin öğretmenlerin imkanlarına göre değişmediği bulunmuştur.

İlköğretim öğretmenleri etkileşimli eğitim CD’lerinin olumlu yönlerinin öğrencilerin dikkatini çekme, öğretmene kolaylık sağlama, eğlenceli öğrenme olanakları sağlama, farklı öğrenme olanakları sunma, monotonluğu kaldırma, öğrencilerin bilgileri hatırlamasını sağlama, aynı zamanda öğrencilerin katılımını ve öğrendikleri bilgilerin tekrarını sağlama olduğunu ifade etmişlerdir. Çağıltay, Çakıroğlu vd. (2001) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin bilgisayar kullanımına olumlu yaklaşım öğretimin kalitesini artıracaklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Etkileşimli eğitim CD’lerinin olumsuz yönleri olarak kullanımının uzun zaman gerektirmesi, özel yazılım ve donanım gerektirmesi, amaçtan uzaklaşmayı sağlama, tek başına

yetersiz olma, içeriğinin eksik olması ve niteliğinin düşük olması şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenler ayrıca, etkileşimli CD'lerin öğrencilerin ilgilerini çektiğini, öğrencilerin bu CD'leri derslerde kullanılmalarını istedikleri, buna karşın fazla kullanım neticesinde sıkıldıklarını ifade etmişlerdir. Çevik (2006) de çalışmasında öğretmenlerin derslerde bilgisayar kullanmanın başarıyı ve ilgiyi artıracaklarını ifade ettiğini bulmuştur.

Çalışmanın bulgularına dayalı olarak, öğretim amaçlı CD'lerin içeriklerinin programla uygun hale getirilmesi, niteliğinin artırılması, aynı zamanda farklı araç gereç ve materyallerle kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B. ve Orhan, F. (2003). "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BOTE) Bölümü Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Kullanma Öz Yeterlik İnancı ile Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki", *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2 (3), 86-93.
- Aşkar, P., Umay, A. (2001). "İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlik Algısı", *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.
- Arslan, A. (2006a). "Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 24-33.
- Arslan, A. (2006b). "Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Öz Yeterlik Algısı Ölçeği", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 191-198.
- Arslan, A. (2008). "Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları İle Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (24), 101-109.
- Berg, G. A. (2003). *The Knowledge Medium: Designing Effective Computer Based Learning Environments*. Information Science Publishing.
- Çağiltay, K., Çakıroğlu, J., Çağiltay, N. ve Çakıroğlu, E. (2001). "Öğretimde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 19-28.
- Çevik, E. (2006). Bilgisayar Destekli Kimya Eğitimi ile İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demiralay, R., Başarmak, U. ve Karadeniz, Ş. (2009). "Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının, Bilgisayar Yaşantıları Açısından Değerlendirilmesi", *3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*, 7-8-9 Ekim 2009, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon
- Gay, L. R., ve Airasian, P. (2000). *Educational research: Competencies for analysis and application*. (6th ed.). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Jegede, P. O. (2007). "Computer Attitude as Correlates of Computer Self -Efficacy Among South Western Nigerian Higher Education Teachers", *The Proceedings of Sixth International Internet Education Conference & Exhibition*, 2-4 September 2007, 271-284. Cairo, Egypt.

- Kızılırmak, F. (2008). *İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Görüşleri (Isparta İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta
- Kocaman, F. (2008). *İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Yazılımlarını Kullanma Düzeyleri (Burdur İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta
- Kutluca, T. ve Ekici, G. (2010). “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutum Ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38, 177-188.
- Özgen, K., Obay, M. ve Bindak, R. (2009). “Ortaöğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Ve Bilgisayar Destekli Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 12-24.
- Sadık, A. (2006). “Factors Influencing Teachers’ Attitudes Toward Personal Use and School Use of Computers: New Evidence From a Developing Nation”, *Evaluation Review*, 30 (1), 86–113
- Schwier, R.A. ve Misanchuk, E.R. (1993). *Interactive Multimedia Instruction*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Sezer, A. (2011). “Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-19.
- Shapka, J. ve Ferrari, M. (2003). “Computer-Related Attitudes and Actions Teacher Candidates”, *Computers in Human Behavior*, 19 (3), 319–334.
- Şahin, A. ve Akçay, A. (2011). “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”, *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 6(2), 909-918.
- Teo, T. (2008). “Pre-Service Teachers’ Attitudes Towards Computer Use: A Singapore Survey”, *Australasian Journal of Educational Technology*, 24(4), 413-424
- Yanpar, T. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yanpar Yelken, T. (2011). “The Effect of Group Based Activities on The Creativity of Teacher Trainees in a Material Development Course”, *The New Educational Review*, 24(2), 81-94.
- Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2010). “Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime Karşı Tutumları”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 158-169.